

Ügyiratszám: KULT/194-1 / 2025
Ügyintéző: Szabó Tamás

ELŐTERJESZTÉS

-a Köznevelési, Kulturális és Ifjúsági Bizottsághoz-

A Jósa András Múzeum Digitalizálási Stratégiájának jóváhagyására

Tisztelt Bizottság!

Az önkormányzati fenntartású kulturális intézmények szervezeti és működési szabályzatának és annak mellékleteit képező szabályzatok jóváhagyásáról, stratégiai tervek elfogadásáról - átruházott hatáskörben - a Köznevelési, Kulturális és Ifjúsági Bizottság dönt.

A 2017. évi LXVII. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról 34. § 2. pontja szerint „A múzeum a fenntartó által jóváhagyott múzeumi küldetésnyilatkozattal, stratégiai tervvel, állományvédelmi tervvel, gyűjteménygyarapítási és revíziós tervvel, továbbá múzeumi digitalizálási stratégiával rendelkezik, amely alapján szakmai tevékenységét folytatja.” Törvénymódosításkor nem történt változás abban, miszerint az 1997. évi CLX. törvény 1. számú melléklet z) pontja alapján a digitalizálási stratégia: „a múzeumok digitalizálási tevékenységét megalapozó írott dokumentum, amely az e törvényben meghatározott feladatok teljesítése érdekében rögzíti a múzeumokban őrzött kulturális javak digitalizálásának céljait és prioritásait, a digitalizálással létrehozott digitális adatvagyon hosszú távú tárolásának feltételeit, valamint a közzététel, a felhasználás és a hasznosítás szabályait, beleértve a köznevelési célú hasznosítást is.”

A Jósa András Múzeum digitalizálási stratégiája ezen törvényi előírások mentén, a Nemzeti Digitalizálási Stratégia szellemében és a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia iránymutatásai alapján készült.

A digitalizálás a muzeális intézmények alapfeladatainak ellátását új alapokra helyezi. A múzeumok a gyűjteményeikben felhalmozott felbecsülhetetlen értékű kulturális vagyonnak nem csupán őrzői, hanem első számú, autentikus, forrásértékű megosztói is. A kulturális javakhoz való szabad hozzáférés biztosításának egyik legkézenfekvőbb eszköze a felhasználói igények mentén kialakított, digitalizált

**NYÍREGYHÁZA
MEGYEI JOGÚ VÁROS
POLGÁRMESTERI HIVATALA**

KULTURÁLIS ÉS SPORT OSZTÁLY

4401 NYÍREGYHÁZA, KOSSUTH TÉR 1. PF.: 83.
TELEFON: +36 42 524-524/323
E-MAIL: KULTURALIS@NYIREGYHAZA.HU

kulturális javakra épülő tartalomszolgáltatás. A digitalizálás ezen kívül biztosítja a közgyűjteményekben meglévő know-how hosszú távú megőrzését, széles körű hozzáférést biztosít e tudásnak, megújítja a kiállítási és múzeumpedagógiai tevékenységet, támogatja a kulturális javak állományvédelmét. Nélküle a korszerű muzeológia ma már elképzelhetetlen.

A fentiek alapján kérjük a Tisztelt Bizottságot, hogy az előterjesztés mellékletében szereplő Jósa András Múzeum Digitalizálási Stratégiáját jóváhagyni szíveskedjen.

Nyíregyháza, 2025. november 11.

Tisztelettel,

Határozat – tervezet

NYÍREGYHÁZA MEGYEI JOGÚ VÁROS

KÖZGYŰLÉSE

Köznevelési, Kulturális és Ifjúsági Bizottsága

/2025. (XI.....) számú

határozata

A Jósa András Múzeum Digitalizálási Stratégiájának

jóváhagyásáról

A Bizottság

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése és Szervei Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 26/2019. (XII.20.) önkormányzati rendelet 2. számú melléklete 8.2 pontjában biztosított jogkörében eljárva a következő határozatot hozta:

Az előterjesztést megtárgyalta és **a Jósa András Múzeum Digitalizálási Stratégiáját** jóváhagyja.

Nyíregyháza, 2025. november „...”

Dr. Ulrich Attila
a bizottság elnöke

A határozatról értesülnek:

- 1./ A Köznevelési, Kulturális és Ifjúsági Bizottság tagjai
- 2./ A Polgármesteri Hivatal Jogi és Önkormányzati csoportja
- 3./ Irattár
- 4./ Jósa András Múzeum

JÓSA ANDRÁS MÚZEUM
DIGITALIZÁLÁSI STRATÉGIA
2025–2027

Nyíregyháza

2025

Bevezető

A 2017. évi LXVII. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról 34. § 2. pontja szerint „*A múzeum a fenntartó által jóváhagyott múzeumi küldetésnyilatkozattal, stratégiai tervvel, állományvédelmi tervvel, gyűjteménygyarapítási és revíziós tervvel, továbbá múzeumi digitalizálási stratégiával rendelkezik, amely alapján szakmai tevékenységét folytatja.*” Törvénymódosításkor nem történt változás abban, miszerint az 1997. évi CLX. törvény 1. számú melléklet zs) pontja alapján a digitalizálási stratégia: „*a múzeumok digitalizálási tevékenységét megalapozó írott dokumentum, amely az e törvényben meghatározott feladatok teljesítése érdekében rögzíti a múzeumokban őrzött kulturális javak digitalizálásának céljait és prioritásait, a digitalizálással létrehozott digitális adatvagyron hosszú távú tárolásának feltételeit, valamint a közzététel, a felhasználás és a hasznosítás szabályait, beleértve a köznevelési célú hasznosítást is.*” A Jósza András Múzeum digitalizálási stratégiája ezen törvényi előírások mentén, a Nemzeti Digitalizálási Stratégia szellemében és a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia iránymutatásai alapján készült.

A digitalizálás a muzeális intézmények alapfeladatainak ellátását új alapokra helyezi. A múzeumok a gyűjteményeikben felhalmozott felbecsülhetetlen értékű kulturális vagyonnak nem csupán őrzői, hanem első számú, autentikus, forrásértékű megosztói is. A kulturális javakhoz való szabad hozzáférés biztosításának egyik legkézenfekvőbb eszköze a felhasználói igények mentén kialakított, digitalizált kulturális javakra épülő tartalomszolgáltatás. A digitalizálás ezen kívül biztosítja a közgyűjteményekben meglévő know-how hosszú távú megőrzését, széles körű hozzáférést biztosít e tudásnak, megújítja a kiállítási és múzeumpedagógiai tevékenységet, támogatja a kulturális javak állományvédelmét. Nélküle a korszerű muzeológia ma már elképzelhetetlen.

A digitalizálási stratégia célja

Jelen dokumentum célja meghatározni azon feladatokat, módszereket és eljárásokat, melyeket a Jósza András Múzeumnak alkalmaznia kell a rábízott kulturális javak információtartalmának digitális formában való létrehozása során, új tartalmakhoz (kiállítások, múzeumpedagógiai előadások, tartalmak) irányelvek mutatása.

A digitális stratégiának tartalmaznia kell a technikai (hardver, szoftver) és a humán erőforrások leírását, az előállított digitális tartalmak tárolásának, hozzáférhetőségének kérdéseit, valamint szabályoznia kell a szerzői jogok törvényben előírt védelmének kérdéseit.

A digitalizálás átfogó céljai a Jósza András Múzeumban

A digitalizálás célja a hazai és nemzetközi ajánlások alapján a kulturális javak megőrzése és védelme (archiválás, állományvédelem), a kulturális javak széles körű hozzáférhetősége, közzététele (online elérhetőség, virtuális kiállítások), a tudományos kutatás és oktatás támogatása (kutatási, társadalmi hasznosulás), közművelődési és múzeumpedagógiai tevékenységek megújítása (múzeumi, oktatási), közönségkapcsolatok bővítése új, interaktív formában. A Jósza András Múzeumban őrzött kulturális örökség széles körű társadalmi hasznosulása érdekében lényeges a kiállítások digitális támogatása, illetve a virtuális kiállítások létrehozása.

Mindezen célok érdekében szükséges egyfelől a korábbi analóg adatok – történeti értékű feljegyzések, grafikák, képek és más gyűjteményi egységek – digitalizálásának megoldása, a háromdimenziós tárgyak kétdimenziós reprodukálása; másrészt fontos a nyilvántartások korszerű adatbázisba rendezése, auditálásának elindítása, majd a hagyományos nyilvántartásokról a digitálisra való áttérés. Az adat- és műtárgy-digitalizálás lehet az alapja a digitális szolgáltatások tervezésének.

A digitális információ előállításánál törekedni kell a költséghatékony módszerekre, az adatbázisba szervezhetőségre, a közzétételi megfelelőségre. Figyelembe kell venni a jelenleg elterjedt információs szabványokat, digitalizálási eljárásokat.

A digitalizálás kezdete és jelenlegi helyzete a Jósa András Múzeumban

A Jósa András Múzeumban a digitális adatfeldolgozás igen korán, már 1989-ben elkezdődött. Az eltelt több mint 35 év alatt hatalmas mennyiségű digitális adat halmozódott fel, melynek tekintélyes hányada objektív és szubjektív tényezők közrejátszása következtében még ma is rendezetlen. Több mint egymillió (zömében háromdimenziós) műtárgyállományunk mellett segédgyűjteményeink (adattár, könyvtár, fotótár) nagysága is több százezer tételből áll. *A nyilvántartások digitalizálása* már a 2000-es évek eleje óta folyik.

A **Corvina** Integrált Könyvtári Rendszerben kerül feldolgozásra 2001-től a múzeum *szakkönyvtári állománya* (Jósa András Múzeum Szakkönyvtára, Kállay Gyűjtemény könyvtára, Sóstói Múzeumfalú könyvtára). A feldolgozottság mértéke a Kállay Gyűjtemény és a Sóstói Múzeumfalú könyvtára esetében közel 100 %-os, a Jósa András Múzeum Szakkönyvtára esetében a könyveké 100 %-os, a folyóiratoké és évkönyveké megközelítőleg 25%-os. A kezdetben saját szerveren futó adatbázis ma már a Monguz Kft. által éves fenntartási díjjal felhőszolgáltatásban működik; belső és online elérhető adatbázissal: <https://corvina.monguz.hu/WebPac.jamuzdb/>

Az **Ariadne** adatbázisban 2005-től kezdődően lett feldolgozva a *régészeti gyűjtemény, a történeti dokumentumok gyűjteményének egy része, a képzőművészeti és iparművészeti gyűjtemény, az irodalomtörténeti gyűjtemény*. Ez utóbbi három gyűjtemény teljes anyaga megtalálható benne, ma is ez van használatban. A leltárkönyvi adatoknak megfelelő metaadatokat és műtárgyfotókat tartalmaz.

Az **EMIR** (Egységes Múzeumi Információs Rendszer) 2012-től lett fejlesztve, elsősorban a *régészeti gyűjtemény és dokumentáció* nyilvántartására szolgál. 2014-től megtörtént a régészeti gyűjtemény esetében az áttérés az Ariadne rendszerről az EMIR-re, kurrensen már az EMIR-be kerültek fel az adatok. Az Ariadne adatbázisból Excel táblázatban kerültek kimentésre az állományok a későbbi konverzióhoz. A tényleges adatkonverzió a régi állományok kb. 1 %-a esetében történt meg. 2018-tól kezdeti fázisban létrejött a néprajzi és a történeti gyűjtemények adatbázis struktúrája is, tesztelés után azonban csak a Sóstói Múzeumfalú néprajzi gyűjteménye kezdte el az adatbázis építését, jelenleg is ebben dolgozzák fel az állományt.

Néhány gyűjtemény Excel táblázatban tartja nyilván a leltárkönyvi adatait. Ennek egyetlen előnye, hogy a későbbiekben az adatkonverzió alapjául szolgálhat. Pontosabban ezen célból a régészeti gyűjtemény, a képző- és iparművészeti gyűjtemény, illetve a Kállay Gyűjtemény teljes leltárkönyvi állománya megvan Excel formátumban is.

A műtárgy-digitalizálás terén elért eddigi eredmények:

A **MANDA** (Magyar Nemzeti Digitális Archívum) keretében történt digitalizálás révén mintegy 15000 dokumentum (elsősorban fotók) került be a létrejött adatbázisba: https://mandadb.hu/tart/kereses?HNDDTYPE=SEARCH&name=doc&page=1&fac_alias=

A **Hungaricana projekt** keretében 2015-től az Arcanum Adatbázis Kft. közreműködésével a Jósa András Múzeum kiadványainak digitalizálása és közzététele valósult meg: https://library.hungaricana.hu/hu/collection/muze_megy_szsz/

Részt vettünk a **MuseuMap** 2015-ben induló pilot projektjében, melynek eredményeképp közel félezer műtárgy érhető el a közös hazai múzeumi műtárgyadatbázisban: <https://www.museumap.hu/jam>

2016-tól folyamatosan szolgáltatunk adatot az **Ország-leltár projekt** (Nemzeti Kulturális Vagyon Lenyomat Projekt) keretében. Így készült el a műtárgy- és segédgyűjteményi nyilvántartások (leltárkönyvek) vagyonyilvántartási szempontú digitalizálása; valamint műtárgyállományunk egy kicsiny részének digitalizálása.

Az országos projektek mellett intézményi szinten is folyamatos a digitalizálás (elsősorban a felmerülő igények – mint például publikálás, kiállításokon való szerepeltetés, kutatói kérések, állományvédelem – mentén), mely a meglévő technikai paramétereink mellett elsősorban kétdimenziós műtárgyak és dokumentumok digitalizálását jelenti. Az intézményi projektek közül csak egyet kiemelve: a múzeum alapításának 150. évfordulója alkalmából 150 műtárgyról készült jó minőségű, szakember által készített fotó, mely egy ünnepi kiadványban realizálódott; másrészt ezen alkalomból került kiadásra az alapítónk, Jósa András hagyatékát közkinccsé tevő adatbázisunk, több száz megjelent írással, kézirattal, saját kezű rajzzal, fotókkal, levelekkel. Az adatbázis elérhetősége: <http://josakiallitas.hu/>

A stratégia kiemelt céljai

1. A múzeumi műtárgy- és egyéb gyűjteményi egységek nyilvántartásai tekintetében a végső cél a hagyományos papír alapú nyilvántartásról a digitálisra való áttérés. Ennek feltétele a gyűjteményi szinteken auditált elektronikus nyilvántartás. Törekednünk kell egy intézményi szinten egységes nyilvántartási rendszer kialakítására.
 - a) az Ariadne nyilvántartó rendszer használata gyűjteményi nyilvántartásra már több szempontból is elavult: a jelenleg használt szoftverek nem támogatják a futtatását, nincs mögötte fejlesztői szándék, nem felhőalapú, nem támogatja az online közzétételt és nem utolsó sorban a benne tárolt adatok biztonságos őrzése sem biztosított
 - b) az Excel nyilvántartási célú használata pusztán átmeneti megoldásnak tekinthető
 - c) az EMIR régészeti gyűjteményre vonatkozó auditálásának folytatása (az auditkérelem 2016-ban lett benyújtva, azóta többszöri megszakítással ugyan, de történtek előrelépések, a folyamat azonban 2023 óta áll)
 - d) az egyéb gyűjteményi egységekre leprogramozott EMIR felület felülvizsgálata annak érdekében, hogy a további fejlesztések és az adatkonverzió folytatódjon, vagy egy új

nyilvántartó rendszer kerüljön bevezetésre (a döntés érdekében szem előtt tartva a múzeumi nyilvántartó rendszerekkel szemben támasztott alapvető követelményeket)

- e) Qulto Museum integrált múzeumi rendszer bevezetésének lehetősége: tapasztalatok gyűjtése a rendszert használó (egyres gyűjteményeikre már auditált) múzeumokban
- f) a meglévő műtárgynyilvántartó rendszer fejlesztése, illetve új bevezetése jelentős anyagi erőforrást igényel, melynek megteremtéséhez saját forrás és pályázati lehetőségek kihasználása nyújthat lehetőséget
- g) a későbbi adatkonverzió szempontjából fontos az ezek alapjaként szolgáló, az Ariadne rendszerben meglévő, de még Excelben nem kiexportált adatállományok létrehozása

2. A digitalizálási tevékenység kereteinek megteremtése intézményi és gyűjteményi szinten

- a) pénzügyi feltételek megteremtése (tervezett költségek, pályázati lehetőségek): a digitalizálás és adatbázisépítés folyamatos fejlesztést igényel
- b) humánerőforrás biztosítása: hosszú távon megfelelő szakember alkalmazása a digitalizálási feladatok tervezésére, koordinálására, elvégzésére (jelenleg ezt a munkát az osztályvezetők irányítják); illetve a digitalizálási folyamatokban részt vevő munkatársak képzése
- c) a digitális nyilvántartások, adatbázisok felhasználói jogainak kiosztása múzeumigazgatói jóváhagyással történik

3. A műtárgy-digitalizálás elméleti és gyakorlati feltételeinek megteremtése

- a) a szükséges eszközpark (hardver, szoftver) kialakítása, bővítése alapvető fontosságú, hogy eredményes, költséghatékony, ugyanakkor minőségi digitalizálási projekteket hajthasson végre a múzeum, ennek érdekében fontos a jelenlegi eszközpark (2D szkennerek, digitális kamerák, fényképezőgépek) felmérése és fejlesztése, 3D szkennerek beszerzése a kisebb és közepes méretű műtárgyak digitalizálásához – ehhez szakmai támogatást a múzeum szerződött informatikai cége nyújt
- b) a digitalizálás módszereire, technikai paramétereire részletes ajánlás található a Fehér Könyvben (EMMI, 2019), mely megfelelő kiindulási pont lehet
- c) egységes metaadat-séma kialakítása az érvényben lévő szabványok alkalmazásával
- d) kiemelten fontos terület a restaurálási folyamatok digitális rögzítése és metaadatként való tárolása: a jelenlegi beavatkozási módszerek kihatnak a tárgyak későbbi állagvédelmére
- e) digitális fájlstruktúra és fájlnevképzési konvenció bevezetése

4. A digitalizálendő múzeumi anyag meghatározása

- a) a meglévő, már digitalizált állomány nyilvántartása
- b) a digitalizálásra történő kiválasztás szempontrendszerének részletes kidolgozása: intézményi érdek, műtárgyvédelmi szempont, történeti érték, kiállítási cél, kutatási igény stb.
- c) digitalizálási ütemterv készítése gyűjteményi szinten, meghatározott időszakra vonatkozóan

5. A digitális tartalmak tárolása és hosszú távú megőrzése érdekében szükséges:

- a) korszerű adattárolási és mentési infrastruktúra kiépítése (szerverek, felhőszolgáltatás, redundáns tárolás, naplózott mentések), mely részben megoldott a múzeumban

- b) az alkalmazott fájlformátumok a szakmai ajánlásoknak megfelelőek legyenek (jpg, bmp, doc, docx, xls, mp3, wav, mpg, mp4, html, pps)
- c) az adatbiztonság, adatvédelem és GDPR-kompatibilis biztosítása
- d) hosszú távon intézményi repozitórium kialakítása

6. Virtuális hozzáférés és közönségkapcsolat

- a) kiállítások digitális támogatása, illetve virtuális kiállítások létrehozása
- b) kiállítások kiegészítése QR-kódos és mobilalkalmazásos tartalmakkal
- c) hosszú távon AR/VR technológiák bevonása a kiállítási élmény gazdagítására

7. A közzétételi digitalizálás jegyében kiemelten fontos, hogy a különböző célcsoportok számára elérhetőek legyenek a digitalizált tartalmak. A nyilvánosságra szánt adatok és tartalmak körét az osztályvezető muzeológusok határozzák meg a vonatkozó törvényi előírásoknak megfelelően.

- a) oktatás és tudásátadás jegyében készített digitális tananyagok
- b) tudományos kutatást támogató tartalomszolgáltatások
- c) a szerzői és szellemi tulajdonjogok figyelembevétele minden közzététel során

8. A digitális fejlesztések során fontosnak tartjuk az együttműködési lehetőségeket mind hazai (Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ, mint múzeumi aggregátor), mind európai szinten (Europeana).

Nyíregyháza, 2025. november 10.

Dr. Rémiás Tibor

múzeumigazgató

